

Gent | Jordi Sardans | Actualitzat el 11/01/2021 a les 12:41

«Si només podem fer murals amb colors predeterminats ens estan coartant. Des de l'Ajuntament farien bé de dedicar-se als abocadors incontrolats, com el de Viladordis»

Susanna Ayala Riu és artista muralista. Compagina diverses tècniques: gravat, serigrafia, treballs amb fusta, il·lustració ?tant infantil com tècnica?, murals polítics als anys noranta i d'obres pròpies des de començaments del 2000, o el cartellisme. Ha fet tallers d'Arts Plàstiques.

Susanna Ayala Riu. | Foto: Francesc Rubí.

Formada a l'Escola Agrària de Manresa i a l'Escola d'Art, ha treballat en un magatzem de roba (SLT) i ha col·laborat amb el fotògraf Miquel Liso. Políticament ha militat en col·lectius anarquistes i independentistes. S'il·lusiona amb l'1 d'Octubre, però queda decebuda amb els polítics progressistes.

? Com va anar l'experiència de l'Escola Agrària de Manresa?

? Molt bé, però no sabia que existia, fins que en una manifestació d'estudiants vaig veure que alguns portaven una pancarta de l'Escola. Em va interessar i vaig treure bones notes. M'encanta el que em van ensenyar professors com Jaume Domingo, Ernest Valls i Jordi Planell, amb qui vaig aprendre molt. Fins i tot havíem anat de Patum i a concerts. Em van tractar com una persona, cosa a què no estava acostumada als altres llocs. A canvi ens demanaven la responsabilitat de comportar-nos també com a persones. Les classes teòriques les fèiem a Sant Joan d'en Coll i les pràctiques a Can Poc Oli, on vaig aprendre a fer anar un tractor, picar amb un xapo, apicultura i entendre que una pagesa ha de ser una persona autosuficient: fèiem de paleta, d'electricista, sabíem muntar i desmuntar un motor de dièsel i mecànica. Era una formació professional. Començàvem els dimarts perquè la majoria d'alumnes venien d'una explotació i havien de treballar a la finca de casa. En aquella època, el departament d'Agricultura de la Generalitat volia tancar l'escola, perquè l'ecologia no estava ben vista, en temps de predomini de Convergència i Unió. Érem l'ovella negra de totes les escoles agràries i ens consideraven un niu d'anarquistes.

Mon laboral

? Vas continuar professionalment en el mon agrari?

? No, vaig fer el segon grau a Tàrraga, però només vaig durar tres mesos. Em vaig trobar que feia un salt en sentit contrari cap a l'agricultura extensiva. Vivia a la residència de l'escola amb un règim d'altres temps i me'n vaig cansar. Si no tenies una explotació familiar al darrere, era molt complicat posar-te en aquest món. A principis de la dècada dels noranta vaig estar dos o tres anys a l'Escola Taller de Jardineria de Manresa, on vam rentar la cara al parc de Puigterrà. Ens van fer servir de mà d'obra barata. Fèiem formació i pràctiques, en el moment en què els paletes van arreglar les oficines dels senyors de l'INEM, a Casa Caritat.

? Tot seguit, fas un canvi en la teva vida laboral?

? Si, entro a treballar com a temporal a SLT, un magatzem de roba situat al polígon de la Casa Nova, de Sant Fruitós de Bages, on vaig estar tretze anys. M'agradava el sou i la feina, que no era gens monòtona, ja que tan aviat havia de descarregar camions com preparar comandes o endreçar sèries de roba. Acabava la jornada laboral a les tres, disposava de temps lliure que utilitzava per dibuixar i crear. Havia fet monogràfics de gravat i, amb el temps, tot crema. Em vaig adonar que no m'hi volia quedar. Així que vaig plegar i em vaig apuntar a l'Escola d'Art a fer el curs superior d'il·lustració, que no vaig acabar. Com a autodidacta que soc em vaig agafar les assignatures que m'encantaven com fotografia o les tècniques de gravat. Tenia molt clar que no anava a buscar el títol sinó a aprendre.

? Professionalment, també et dediques a la fotografia?

? Entro a treballar amb el conegut fotògraf Miquel Liso, que em dona confiança absoluta en conèixer la meua feina. Inicialment feia casaments i jo muntava els àlbums. Al principi em triava les fotografies, però de seguida em va donar la responsabilitat i les decidia jo. Feia uns muntatges artesanals, on decidia per on tallava la foto. Era una feina creativa que estava molt ben pagada, on també aprenia antropologia i acabava coneixent la família. Hi vaig ser dos anys i ens vam entendre molt bé. És una persona propera i encantadora que sempre em va tractar de tu a tu. Darrerament està intentant muntar un museu de la Fórmula 1 en una nau que va llogar a la Pirelli.

? Tècnicament, com et definiries?

? Com a creativa que faig tota la meua obra, des de dissenyar un rètol de fusta a fer-lo. Soc autodidacta i molt tossuda. Puc pintar un quadre, fer un gravat o rètol, i també disseny gràfic, fins a una pintura mural. La meua obra és difícil d'acotar i es barreja amb el temps. La meua vida no és gens avorrida, de vegades caòtica, però no m'ofego mai. La tècnica preferida és que pesa més el traç del meu dibuix fins i tot que el color. Tot el que faig és molt espontani. És a dir: es tracta d'un

dibuix molt senzill, però alhora de traços contundents com pot ser el dibuix d'un nen petit.

? Quan comences a fer il·lustració?

? Sempre n'he fet. Endreçar la meua vida és complicat. Recordo que la temporada 1993-94 vaig començar a fer *fanzine* amb Txema Rico. En realitat, era còmic. I el primer va ser: *Tontoelque lolea*. Professionalment, els primers que van contactar amb mi van ser els d'Imagina't, per a qui vaig fer tots els cartells dels espectacles mensuals a la Sala Ciutat i sense cobrar, com tantes de les feines que he fet. Ho vaig entendre com una oportunitat molt bona, ja que per a mi era molt important que em donessin veu.

? Quina és la teua relació amb Rosa Escalé?

? La Rosa treballava per Textil Santanderina i estava molt relacionada amb la cultura i l'art. Sovint em veia dibuixant a l'entorn del Txoko de l'època del Javi Larrañaga, que a més d'una olla política també ho era culturalment. Em va empenyer molt endavant, em va deixar fins i tot un espai a Textures que reconec que no vaig saber aprofitar prou. Em va donar una oportunitat i va creure molt en mi.

Barri Antic

Foto: Francesc Rubí.

? El fet de viure al Barri Antic t'ha fet apostar per la seva revitalització?

? Menys els set anys d'estada a Viladordis, com a persona adulta he viscut sempre al Barri Vell. És

com viure en un poble on tothom es coneix i el tracte del petit comerç és l'amabilitat, com les formes de les pedres són més agradables que les del carrer Barcelona. Cal revitalitzar-lo? Sí, però la qüestió és: com ho fem? És una qüestió de diners? Penso que cal un canvi de polítiques, per ocupar els espais buits que hi ha al barri, però també enderrocar les cases afectades per termites i reconstruir.

? Per què el Barri Antic té més necessitat d'art urbà que d'altres barris?

? És una manera de tapar coses lletges com les parets mitgeres o persianes abaixades, que millor que estiguin pintades que grises. És una manera fàcil d'embellir una mica l'entorn. Ara bé, amb això no s'acaba ni amb les desigualtats ni amb la degradació del barri. És un mascareta.

? Quina és la teva participació en la Taula d'Arts Visuals?

? Vaig intervenir l'any passat en els Jardins de Llum. I a Vi_suals, que es fa cada any, dedicat al vi i l'art, hi vaig fer una intervenció artística en una bota de vi per al cartell.

La CUP i Eskabetxina

? Quan comences a militar en la política?

? El 1986, de la mà dels Col·lectius de Joves Comunistes (CJC) adscrits al PCC, que tenien el local al carrer d'Urgell. Marxo aviat perquè no m'agrada gens que en l'època de la insubmissió advoquin per fer el servei militar, per defensar la revolució quan es faci. Ho deixo i em relaciono amb sectors més independentistes com la colla de l'MDT. Ens trobàvem en ambients com el Txokoa o l'Ateneu Popular La Seca, on també s'hi barrejava gent llibertària. Aprofito per dibuixar amb els diferents col·lectius i realitzar els meus primers murals. Participo en el Col·lectiu Esquerra, amb el Toni Casserres, en contra de l'especulació immobiliària i a favor de l'okupació. Des d'aleshores m'ha interessat aquesta línia social i sempre m'he mogut per la plaça Gispert. Fins i tot vaig formar part de les llistes de la CUP.

? Després vas col·laborar amb Skabetxina, d'ideologia anarquista?

? Del Col·lectiu Skabetxina, relacionat amb l'Assemblea d'Unitat Popular (AUP), en vaig ser militant i simpatitzant, com una més d'aquell niu de gent que es movia. Un altre exemple són les Dones Inkietes, on també vaig estar-m'hi tres o quatre anys, ajudant a muntar la Festa Major Alternativa, que anys enrere també havíem organitzat com a Ateneu Popular La Seca. De finals dels vuitanta i fins a finals dels noranta hi vaig estar col·laborant d'alguna manera. Al principi participo de les assemblees i després més com a militant i votant.

? Participes també en concerts polititzats?

? En diria més aviat alternatius, com els del Carme i la Pista Castell. Recordo que havíem anat a Alguaire tot fent autoestop per veure La Polla Records, que era un grup amb unes bones lletres, que ja ens explicaven el que està passant ara. Sabien sintetitzar sense dir tonteries. Brutals. Van actuar fins a la mort de l'Evaristo. Recordo encara un concert a Barcelona ara farà un any. Vam fer molts viatges a Euskadi per assistir als concerts i a les herrikotavernes.

? El teatre és també una de les teves preferències?

? Sí. A principis dels noranta em vaig apuntar a uns cursos de l'Aula de Teatre, a càrrec d'Eduard de Pobes, Francesc Fargas i Roger Cirera, que van organitzar una obra de teatre a la Plana de l'Om, en la qual vaig participar, en contra de la primera guerra del Golf.

? En l'arribada de la Flama del Canigó, vas fer de superheroïna a la Plana de l'Om?

-Efectivament. Vaig intervenir com a actriu en una obra de teatre, amb text de Carles Claret, on feia el paper de Bella Europa i de súper república. Vaig riure molt. El 2017 vam fer una representació a la Plana de l'Om i l'any següent a Sant Joan de Vilatorrada, on havia de portar un antifaç, que era la peça imprescindible. Quim Moya estava pintant un quadre en directe i entre dues escenes li vaig demanar que em pintés i així ho va fer. A Andreu Cano, que representava l'estat espanyol, un dels CDR el va confondre i va trucar a l'organització, sense adonar-se que era un dels actors.

? T'interessen les exposicions?

? Soc poc d'anar a veure exposicions, però en gaudeixo. La darrera que recordo ben parida és la del Valentí Gubianas. Havia anat bastant a Barcelona per veure exposicions sobretot d'art contemporani, però algunes em semblaven força *nonyes*. És a dir, que hi ha coses molt vàlides, però que costen de veure. He vist instal·lacions estèticament horroroses, que no s'entenen si no et llegeixis un totxo abans, quan s'hauria de tenir en compte que l'art és per al poble i no tant per a críptics. Cal que arribi a tothom. Que es muntin les exposicions a casa seva i que les subvencioni sa tia. Al Museu de Montserrat no li faig mai un lleig.

Muralista

Foto: Francesc Rubí.

«És molt patètic que el que vam sembrar l'1-O ho hagin matat els mateixos polítics progressistes de tots els colors»

? La teva professió és muralista?

? No únicament, també faig tèxtil i artesanía. Els meus murals són creacions de grans dimensions. Recordo el mercat Somiatruites, que vam començar amb l'Eva Soto. És un mercat d'artistes de disseny artesanal. Volíem omplir de vida places històriques del Barri Antic, empobrides. Ara la covid ens ho ha acabat de matar. Començo a fer artesanía arran de la crisi del 2008, amb il·lustracions originals per vendre. Col·laboro amb Rosa Escalé, amb Aixovar: m'emporto restes d'excedents i li faig el grafisme, que és el que venc al mercat Somiatruites que va de la il·lustració al tèxtil, amb peces úniques. Practico moltes tècniques: gravat, serigrafia, treballs amb fusta, il·lustració (tant infantil com tècnica), murals polítics als anys noranta i d'obres meves des de començaments del 2000, el cartellisme. Les vaig compaginant totes.

? Quins van ser els teus primers murals?

? El primer va ser dins del Col·lectiu Esquerra, a la via de Sant Ignasi. Representava un grup de gent molt atapeïda que feia força per aguantar un edifici que queia. El col·lectiu donava suport a l'okupació, però va durar molt poc temps. Editàvem material, octavetes i enganxines informatives, però no ens vam entendre amb els dirigents de l'associació de veïns, ja que en parlar d'okupació se'ls van estarrufar els quatre pèls que els quedaven. Dibuixo i pinto diferents murals com 13 rue del Percebe, inspirant-me en Mortadel·lo i Filemó, la crònica d'una època d'Ibáñez. També en faig per a Dones Inquietes i dissenyo adhesius per als presos polítics del 1992, que eren els nostres amics. Amb el col·lectiu Skabetxina vam fer una petita campanya contra la presó i les tortures i la repressió al moviment independentista. També vaig fer murals polítics, sobretot dins les campanyes diverses incloses les electorals, per a la CUP, i durant la moguda especulativa entre els ajuntaments de Sant Fruitós i Manresa.

? Com valoren els murs plàstics municipals?

? Des de l'Ajuntament s'hi dona poc suport econòmic i el responsable, a qui se li està exigint que ho coordini, no té prou eines ni facilitats. És una idea molt bona, però des del municipi han exigint més del que han donat.

? Què va passar al mur del solar de cal Perdiu del Passeig?

? Les noies d'Acció Lila van voler reivindicar el feminicidi anant a pintar a sobre d'una creació artística, quan ho podien fer a la pista de gel o, si eren anticapitalistes, al Benetton i més enllà el Zara. Com a mínim, m'ho havien d'haver comentat. Després va passar-hi la fantàstica brigada de l'Ajuntament i ho van acabar d'espatllar i van fer un nyap, amb el traç desdibuixat arran de les pintades d'Acció Lila, que no sabien per on agafar-ho. Em podien haver avisat perquè els ho marqués i aleshores el podien haver acabat.

? L'Ajuntament considera conflictiu el mural de la tasseta entre Sant Pere i Na Bastardes pel color blanc?

? Des de Territori van dir que el blanc no els quadra amb la carta de colors de la ciutat, cosa que és absurda. Que estiguin per la feina i deixin l'art en pau. Si ara només podem fer murals amb colors predeterminats ens estan coartant. Des de Territori de l'Ajuntament farien bé de dedicar-se als abocadors incontrolats, com el de Viladordis.

? Què era i qui formava part del grup Dones Inquietes?

? Érem un grup de dones que ens movíem pel Barri Vell, l'Ateneu i l'Havana, que teníem necessitat de dir-hi la nostra. Ja havia desaparegut el grup de Dones del Bages i nosaltres vam ser la generació següent. Era un feminisme que volia ser inclusiu amb els homes perquè tots som necessaris. Penso que enfrontar homes i dones és un error. Vam estar bastant actives. En algunes xerrades s'omplia el Batzac. Vam anar a xiular Duran i Lleida quan va venir a inaugurar el carrer de Carrasco i Formiguera. Les senyores que hi assistien ens van dir de tot.

? Com vas col·laborar en la celebració del Referèndum de l'1 d'Octubre del 2017?

? El 30 de setembre es va fer una assemblea a l'Escola d'Art, on amb Marc López (DKO) vam pintar cadascú un mural commemoratiu de la jornada, que feia referència al "Volem votar" i que encara ha quedat dins l'escola. L'endemà, una mica abans de les cinc de la matinada, vaig anar cap al col·legi electoral del Pare Algué, on es van demanar voluntaris i de seguida ens van donar feina: moure material d'una banda a l'altra, muntar barricades, tenia la responsabilitat quan arribés la policia, de tancar la porta. Va anar molt bé i va ser molt emocionant. Vaig sentir una mica de vergonya aliena quan la gent va començar a aplaudir els Mossos. Vam viure la tensió com a totes les escoles de Manresa en espera de la policia o la guàrdia civil, però va ser un dia que no oblidarem mai. Ara, és molt patètic que el que vam sembrar aquell dia ho hagin matat d'aquesta manera els mateixos polítics progressistes de tots colors.

? Tens un projecte per fer tallers d'arts plàstiques?

? He fet algun taller de gravat a l'Atelier d'Espai per Art. Al llarg de la vida n'he fet un munt: Festa Major Alternativa infantil, per La Campana... Més recentment n'he fet per a nens i no tan nens per a la Cooperativa d'Habitatge La Raval de la plaça de l'Hospital, que és un projecte intergeneracional molt interessant, després que ens hagin destruït la manera de viure d'abans, amb coses bones i dolentes. Ara tots estem atomitzats.

El Perfil

Foto: Francesc Rubí.

Susanna Ayala Riu neix a Manresa l'1 de març de 1971. De mare manresana, Rosa Maria,

modista i dona de neteja, i de pare barceloní, Jaume, que professionalment va ser comerciant de productes de neteja industrial. És la petita de tres germans. Els altres dos són el Marc, que es dedica a la reparació d'electrodomèstics, i la Montse, que és periodista i treballa a Comunicació de la FUB. Nascuda a la Font dels Capellans, amb deu anys comença a pujar a Vallcebre en escapades de cap de setmana que la marquen molt. S'integra a la vida del poble i a la seva colla, participa i canta a les caramelles i espera amb candeletes els balls de festa major, els trials i les pujades a la serra d'Ensija. De pàrvuls fins a vuitè de Bàsica s'està al col·legi Anselm Cabanes, d'on passa a fer el BUP al Pius Font i Quer, que abandona a primer curs. Entra en política i participa de les primeres manifestacions l'any 1986, amb els Col·lectius de Joves Comunistes (CJC) del PCC, després de l'escissió del PSUC. Després serà membre de l'MDT i freqüenta l'Ateneu Cultural La Seca. Participa amb el Col·lectiu Esquerra, amb Toni Casserres, i també col·labora amb el Col·lectiu Skabexina, relacionat amb l'Assemblea d'Unitat Popular (AUP).

Ingressa a l'Escola Agrària de Manresa i hi aprèn molt. Va a Tàrrrega a fer el segon grau, però se'n cansa en veure que només s'hi fa agricultura extensiva. Treballa a l'Escola-taller de Jardineria de Manresa un parell d'anys. Després treballa durant tretze anys a SLT, de Sant Fruitós. Entra a l'Escola d'Art de Manresa, on fa assignatures del curs superior d'Il·lustració, com fotografia o tècniques de gravat i serigrafia. Fa una primera exposició compartida amb Francesc Fargas a Berga i d'altres al Cercle Artístic, on també hi havia fet un curs de gravat cap a finals de la dècada dels noranta. Exposava amb Eduard Fígols al Casino de Manresa i comença a moure la seva obra. Després treballa amb el fotògraf Miquel Liso durant dos anys. Des del 2005 comença a treballar per a ella mateixa. Abans de passar per l'Escola d'Art, fa els cartells dels espectacles mensuals d'Imagina't a la Sala Ciutat. A més d'il·lustració, pinta, grava, fa rètols i dissenya. La seva vida social transcorre a Vallcebre, la plaça Gispert, al Cercle Artístic i a la casa de la mestre, al costat de l'ermita de Viladordis, amb la seva filla, Salut, fruit de l'etapa de convivència durant set anys amb Pep Pérez. En va marxar, però, en no poder-hi fer vida social. Culturalment, participa dels còmics fins a *Bola de drac*. Treballa per a Rosa Escalé de Textil Santanderina i es mou en l'àmbit de la cultura alternativa, amb diferents tipus de música que també inclouen els concerts alternatius, com els de la Pista Castell o el Carme. Darrerament, forma part del col·lectiu Artistes per la República i va participar activament en els actes del Referèndum de l'1 d'Octubre de 2017.